

26
години

**АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**

Отговорният бизнес – за бизнес по правилата.

Изх. № 218/10.10.2023 г.

**ДО
Г-Н АСЕН ВАСИЛЕВ,
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност, проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за корпоративното подоходно облагане, проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица, проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за акцизите и данъчните складове, проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси, проект на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и проект за изменение и допълнение на Закона за счетоводството

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВАСИЛЕВ,

Комисията по данъчна и осигурителна политика и бюджет към Националния съвет на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) обсъди представените законопроекти и на тази база изготви следното становище, което предлагаме на Вашето внимание.

АИКБ е убедена, че данъчната система на България трябва да е рационална и да се основава на проста организация, която да е лесноразбираема и приложима от данъкоплатците. Данъчната практика трябва да се организира така, че с минимални разходи за администрирането и събирането на данъците да се получи максимален ефект за публичните финанси. Данъците следва да бъдат справедливи, равнопоставени, поносими и стабилни. Като основен фактор на бизнес средата, данъците трябва да са предвидими и да са съобразени с икономическото и финансовото състояние на данъкоплатците.

Водени от това наше разбиране смятаме, че данъчната система на България основана на принципа: широка данъчна основа (без множество изключения и данъчни облекчения), която да се облага с единна, относително ниска данъчна ставка, е пример за ефективна, рационална и справедлива система за данъчно облагане.

В тази връзка АИКБ е удовлетворена, че с настоящите предложения за промени в данъчните закони не се предлагат кардинални промени в данъчната система и принципите на

данъчното облагане, не се въвеждат нови данъци и по същество се запазват основните данъчни ставки.

1. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството

- АИКБ не приема аргументите за увеличение от 3 до 10 пъти на размерите на санкциите и глобите по глава девета „Административнонаказателни разпоредби“ от Закона за счетоводството. В мотивите към законопроекта се посочва, че предложеното увеличение на санкциите е „с цел засилване на административнонаказателната отговорност, за постигане на ефективност, пропорционалност и възпиращ ефект на наказанията за фалшиво счетоводство, както за ръководителите на предприятията, така и за предприятието като юридическо лице“.

Натрупаната потребителска инфлация за периода януари 2016 г. (когато е приет чл. 68 на Закона за счетоводството) – август 2023 г. е 43.5%, което е аргумент за несъразмерност, а не за пропорционалност, както е посочено в мотивите. Анализирайки броя на установените нарушения и ефективно наложени санкции на нарушителите, смятаме, че увеличените размери на санкциите няма да подобрят тези показатели;

- За АИКБ буди недоумение двойственият подход при актуализиране на разпоредби на Закона за счетоводството, съдържащи парични стойности. Години наред настояваме пред законодателния орган за повишаване на праговете за задължителен независим финансов одит, които заради лобистки финансови интереси на една гилдия в България са определени понастоящем на 4 пъти по-ниско от допустимите от Директива 2013/34/ЕС (Счетоводната директива) нива. Нещо повече - българският закон задължава да се извършва независим финансов одит в акционерни дружества и командитните дружества с акции с приходи от продажби над 700 хил. лв. (25 пъти по-нисък праг от допустимия от Директивата) само заради правната им форма. Регламентираните в Закона за счетоводството критерии за извършване на независим финансов одит представляват финансова и административна тежест за МСП и пряко влошават бизнес средата в България. Министерство на финансите предлага актуализиране на санкциите и глобите, регламентирани в Закона за счетоводството, но отново „удобно“ (за гилдията на дипломираните експерт-счетоводители) пропуска актуализирането на праговете за задължителен независим финансов одит.

Предложение: Предлагаме актуализиране на чл. 37, ал. 1 на Закона за счетоводството като на задължителен независим финансов одит подлежат предприятия, които към 31 декември на текущия отчетен период надвишават най-малко два от следните показатели:

- а) балансова стойност на активите - 4 000 000 лв.;
  - б) нетни приходи от продажби - 8 000 000 лв.;
  - в) средна численост на персонала за отчетния период - 50 души
- и отпадане на ал. 2 и ал. 3 на чл. 37.

Предложеното изменение не съдържа рязка промяна до максимум на допустимите по Директивата прагове (балансирана стойност на активите - 8 000 000 лв.; нетни приходи от продажби - 16 000 000 лв.), а представлява умерена стъпка (2 пъти по-малки равнища от предвидените по Директивата), целяща по-благоприятен режим за задължените лица.

2. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност

- АИКБ подкрепя предложената редакция на чл. 80, ал. 2 от ЗДДС, с която се прецизира относимата регламентация за корекция на приспадането на ДДС в ситуации, свързани с унищожаването или бракуването на стоки;

- Редакция на чл. 102 от ЗДДС дава възможност на данъчнозадължените лица (ДЗЛ), които не са подали - изобщо или в законоустановения срок заявление за регистрация по ЗДДС, предвид което са регистрирани по-късно служебно от приходната администрация със задна дата, на която са изпълнени условията за задължителна регистрация, да могат да издават данъчни документи, в които сами да начисляват дължимия ДДС за извършените от тях облагаеми доставки за периодите, за които е трябвало да бъдат регистрирани без да е необходимо задълженията да се определят с ревизионен акт по реда на ДОПК. Предложеният подход се основава на принципа на доброволното изпълнение и ще облекчи приходната администрация. Разбира се, остава възможността за некоректни ДЗЛ, които не изпълнят доброволно това свое задължение, същото да бъде определено с ревизионен акт от органите на НАП;

- Допълнението на чл. 118, ал. 1, с което се регламентира възможност когато ДЗЛ не регистрира и не отчете извършените от него доставки/продажби в търговски обект чрез издаване на фискална касова бележка от фискално устройство (фискален бон) или чрез издаване на касова бележка от интегрирана автоматизирана система за управление на търговската дейност (системен бон), получателят да има право да не заплати стойността на доставката/продажбата, е мярка за „изсветляване на сивата икономика“, която според нас ще има в по-голяма степен PR ефект отколкото фискален такъв. Тази мярка не дава правна сигурност на получателя на стоката/услугата и ще създаде множество конфликтни ситуации между продавачи и купувачи;

- Създадената ал. 21 на чл. 118 е дългоочаквана от бизнеса и беше предложена от АИКБ преди повече от 5 години при въвеждането на СУПТО. Електронният фискален бон предоставен на получателя на електронния му адрес или по друг електронен път/канал е задължителна и закъсняла възможност във време, в което електронната търговия ежегодно увеличава дела си;

- Редакцията на чл. 126б, ал. 8 задължава органите по приходите да издадат разрешение или отказ за намаляване на данъчна основа и начислен данък при несъбираемо вземане в 60-дневен срок от подаване на уведомление за възникване на обстоятелството по чл. 126а, ал. 2, т. 1 - 6 за пълно или частично неплащане по облагаема доставка с данъчна основа в размер над 100 000 лв. Премахната е възможността за мълчаливо съгласие за издаване на кредитно известие от ДЗЛ, ако приходната администрация не отговори в този срок. АИКБ убедено смята, че срокът за отговор от приходната администрация е прекомерно дълъг. В ерата на изкуствения интелект (ИИ) 60-дневен срок, само за да се провери в електронните масиви на НАП дали получателя на стоката/услугата е ползвал данъчен кредит по издадената от доставчика фактура и дали в включил въпросната фактура в дневника за покупки, говори само за едно – за умишлено забавяне на упражняване на законно право за корекция на начислен ДДС при несъбираемо вземане. Липсата на отговор (разрешение или отказ) на приходната администрация в този срок, при това без процедура за санкциониране на същата, в комбинация

с паралелно изтичане на преклузивни срокове, може да възпрепятства упражняването на правото на корекция при несъбираемо вземане от ДЗЛ. АИКБ настоява за запазване на текста за мълчаливо съгласие за издаване на кредитно известие, ако приходната администрация не се произнесе в този срок с отговор на искането на ДЗЛ;

- Използваме случая да отбележим, че към настоящия момент НАП не е изпълнила законовата делегация на ал. 11 на чл. 126б, която я задължава да създаде електронна услуга, чрез която доставчикът с квалифициран електронен подпис да може да получи информация относно начина на отразяване на издаден от него документ в дневника за покупки на получателя, което пък касае процедурата за корекция на начислен ДДС при несъбираемо вземане на облагаема доставка с данъчна основа в размер под 100 000 лв.;

- Подкрепяме предложените текстове на чл. 176в, с които се прецизира предоставянето на допълнително обезпечение към направено вече годишно обезпечение от лицата, търгуващи с течни горива;

- В съответствие с гореизложените аргументи в общата част на становището АИКБ не подкрепя удължаването на срока за ползване на намалена данъчна ставка за доставка на хляб и брашно. Изследванията показват, че намалената данъчна ставка не води до намаляване на цената на стоките, което означава, че целта на данъчното намаление не беше постигната. Така мярката не е ефективна и по отношение на ограничаване на потребителската инфлация. Принципната позиция на АИКБ е, че погрешно и икономически необосновано е да се провежда социална политика чрез намаляване на данъци/данъчни ставки. Публичните ресурси са ограничени и те трябва да се разходват ефективно и ефикасно, а от намалените данъци/данъчни ставки се ползват и субекти, които нямат нужда от социално подпомагане. Например - 100 000 българи са декларирали пред НАП месечни доходи над 5 000 лв. купуват „евтини“ хляб и брашно, необложени с ДДС. АИКБ смята, че данъчните ставки по ЗДДС трябва да се върнат на нивата преди COVID-кризата, а нуждаещите се социално слаби граждани трябва да бъдат подпомогнати от системата на социалното подпомагане. В тази връзка подкрепяме отпадането на намалената ставка по ЗДДС на доставка на ресторантьорски и кетъринг услуги, като и на услуги за използване на спортни съоръжения. Тази мярка изигра своята роля в периода на ограничаване на стопанската дейност заради пандемията COVID-19. Три години по-късно и двата сектора са се възстановили и регистрират рекордни приходи от продажби и печалби, тъй като потребителското търсене надхвърли предкризисните нива. В същото време тези браншове остават сред първенците по „сиви“ практики и избягване на данъчно облагане. Намалените ставки по ДДС увеличават данъчните измами и намаляват приходите в държавния бюджет.

Предложение: Основна тема в политиките на ЕС е зелената икономика и прехода към въглеродно неутрална икономика, но българският законодател не предприема решителни мерки в тази посока. България е една от малкото държави в ЕС, която не осигурява данъчни преференции за покупка на електрически автомобили. Нещо повече - независимо от дейността на предприятието се ползва данъчен кредит, ако е закупен товарен автомобил (мошен дизелов високопроходим джип/пикап), ако обаче предприятието инвестира в лек електрически автомобил, който се използва приоритетно в градска среда, право на данъчен кредит няма. За покупка на огромен пикап, подходящ за лов и планински туризъм, законът разрешава ползване на данъчен кредит, а за малки икономични леки електрически автомобили – НЕ. Очевидно има несъответствие между декларираните намерения и законотворчеството. АИКБ апелира за

законодателна промяна в ЗДДС, осигуряваща право на ползване на данъчен кредит при доставка на лек електрически автомобил, които се използва за независимата икономическа дейност на предприятието.

3. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за корпоративното подоходно облагане

- Изменението на чл. 47а, изравняващо данъчния режим за финансовите институции и за нефинансовите предприятия, така че приходите и разходите от последващи оценки (преоценки и обезценки) на финансови активи и пасиви за данъчни цели да бъдат третираны по един и същ начин, не решава напълно проблемите, свързани с финансовите активи. Конкретно при метода на собствения капитал: счетоводните стандарти (международни и национални) предвиждат тези инвестиции първоначално да се признават по себестойност, а впоследствие тази стойност да се променя чрез отразяване на печалбите и загубите на предприятието, в което е инвестирано. Т.е. формално ефектът от прилагането на метода на собствения капитал не е обект на регулиране с настоящите разпоредби на ЗКПО, въпреки че в духа на закона е всички нереализирани печалби и загуби да се изключват от облагане;

- Не подкрепяме изменението на чл. 173, ал. 6, т. 2 и на чл. 189б, ал. 2, с които се увеличават лимитите на данъчните облекчения на земеделските стопани. Делът на селското стопанство от БВП на България е под 5 %. Земеделските стопани са щедро финансирани и субсидирани от фондовете на ЕС. Възстановяват и акциз на използваните горива. Получават и ред други преференции и привилегии. Без да подценяваме важността на сектор „Селско стопанство“ за изхранването на нацията и независимостта на държавата от внос на селскостопански продукти, смятаме, че увеличаването на лимитите на данъчните облекчения на земеделските стопани е мярка, която отново фаворизира сектора спрямо индустрията и услугите (95% от БВП) и това за сметка на държавния бюджет.

Предложение: Прагът на същественост за дълготрайните активи, определен в чл. 50, ал. 1 ,т. 2, е определен на 700 лв. от 01.01.2008 г. Индексът на потребителските цени за месец август 2023 г. спрямо месец януари 2008 г. е 166.8%, т.е. инфлацията за периода е 66.8%. Предлагаме прагът на същественост за дълготрайните активи, определен в чл. 50, ал. 1 , т. 2, да се увеличи на 1 200 лв.

Предлагаме също да се разреши една очевидна данъчна несправедливост, регламентирана в чл. 45 от ЗКПО – относно регулирането на резерва от последващи оценки на активи, които не са данъчни амортизируеми активи. При въвеждането на текста преди повече от 15 години законодателят е имал предвид основно земите, но в момента този текст е единственият, който се използва и за финансовите активи, преоценявани през друг всеобхватен доход. А преоценката на тези финансови активи може да е както положителна, така и отрицателна. ЗКПО се интересува само от облагането на положителната, без да позволява намаляване с отрицателната преоценка. Тази очевидна несправедливост се потвърждава от отговор на зададен към НАП въпрос по прилагането на този текст. Предлагаме в чл. 45 на ЗКПО думата „увеличението“ да бъде променена на „увеличението или намалението“.

4. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица

- АИКБ смята, че новият чл. 22ж, с който се въвежда данъчно облекчение в размер на 0.5% от начисления ДДС, но не повече от 100 лв. месечно за регистрирани фискални и системни бонове от физически лица, няма да постигне целта си, защото мярката е неправилно оразмерена и полученото данъчно облекчение не е адекватно на положените усилия за регистриране на фискални бонове. Имайки предвид редицата от ограничения, които поставя чл. 22ж (фискалният или системният бон да е издаден от лице, извършващо определена дейност; да е до 2000 лв.; да не е фактура или към него да има издадена фактура), както и средната стойност на издадените фискални/системни бонове (10-12лв.1), това означава, че за усилията за получаването, съхранението и регистрирането на 1 касова бележка на стойност 12 лв.(2 лв. ДДС) ДЗЛ ще получи право в края на годината да приспадне от данъчната си основа 0.01 лв., с което ще спести данъчно плащане в размер на 0.001 лв.!!!!!! За да се получи максималния размер на данъчното облекчение – 100 лв. на месец², ДЗЛ трябва да похарчи месечно 120 000 лв. за покупки в брой или 4 000 на ден (всеки ден), или 500 лв. на час (всеки час). Дали има такива потребители данъкоплатци в България? Това в никакъв случай няма да представлява стимул за потребителите да изискват издаването на фискален или системен бон каквато е целта на разпоредбата;

- АИКБ подкрепя изменението на чл. 33, ал. 3, с което се предлага въвеждането на нормативно признати разходи в размер на 10 на сто при определянето на облагаемия доход от продажба или замяна на финансови активи и чуждестранна валута, като за пръв път и виртуалните валути са изрично посочени като финансов актив. При извършването на такъв тип сделки физическите лица заплащат и допълнителни разходи за регистрация, такси, комисионни и т.н., които в момента не се приспадат;

- АИКБ подкрепя разширяването на обхвата за предоставяне на информация от платците на доходи, касаеща необлагаемите доходи. Наличието в държавна институция на информация за всички доходи (облагаеми и необлагаеми) на всички лица ще създаде предпоставки за точно определяне на социално слабите и нуждаещите се от социално подпомагане граждани, което ще фокусира социалните помощи и подобри ефективността на публичните разходи;

- АИКБ категорично се противопоставя на предложението за дописване на дефиницията за трудови правоотношения, описана в § 1 от допълнителните разпоредби на ЗДДФЛ, като в т. 26, буква „а“ се добавя „както и правоотношения, които по своя характер представляват наемане на работна сила, без да е сключен трудов договор“. Същият текст се добавя и в чл. 4, ал. 1, т. 1 на КСО. В мотивите е посочено, че сега съдебната практика не допуска НАП да квалифицира един договор като трудов, дори да са налице всички характеристики за това, което води до отмяна на актове от съда.

---

¹ При проведените от НАП лотарии с регистрирани в електронна система фискални/системни бонове бяха общо регистрирани над 60 млн. броя касови бележки, на обща стойност на 700 млн. лв. и около 360 касови бележки от едно лице участвало в лотарията.

² Максималният ефект от приложеното данъчно облекчение може да бъде – намаляване на годишната данъчна основа с 1 200 лв., т.е. спестени данъчни плащания за 120 лв. при реализирани покупки платени в брой за 1 440 000 лв. ☺

С Тълкувателно решение № 6/27.10.2022 г. по тълкувателно дело № 6/2021 г. на Върховния административен съд (ВАС), ВАС окончателно решава въпроса, а именно: „При установяване на данъчни и осигурителни задължения на работодатели в ревизионно производство по ДОПК, органите по приходите не разполагат с правомощия инцидентно да обявяват (констатира) съществуването на трудови правоотношения, прикрити от привидни граждански договори по ЗЗД, когато работна сила се предоставя в нарушение на чл. 1, ал. 2 КТ, тъй като такава компетентност имат само и единствено контролните органи на Инспекцията по труда, по реда на чл. 405а КТ.“

С предложеното допълнение на дефиницията МФ иска да узакони незаконосъобразните действия на НАП и да осигури право на приходната агенция, която не е компетентна по въпроса, сама да преценява кога една работа отговаря на характеристиките на трудово правоотношение и кога остава в обхвата на извънтрудовите правоотношения (ЗЗД) и то с мотива, че съдът отменя ревизионните актове на НАП. С приравняването на гражданския договор към трудов отпада правото да се приспадат нормативно признати разходи за дейността, което автоматично означава по-висока данъчна основа, по-голям данък върху доходите и по-големи осигурителни вноски. Към осигурителните вноски ще се добавят и вноски за общо заболяване и майчинство, за трудова злополука и за безработица, което означава съществено повишаване на данъчно-осигурителната тежест при извънтрудовите правоотношения.

В последните години добра практика е извършването на съвместни проверки от органите на НАП и ИА ГИТ. В тези случаи в компетенцията на ИА ГИТ е да установи дали един граждански договор е прикрит трудов договор и на база тази констатация органите на НАП ще обложат допълнително нарушителите съгласно действащата данъчно-осигурителна нормативна уредба.

5. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс

- По отношение на предложението за създаване на специална нормативна уредба в ДОПК, третираща въвеждането на финансов стимул за лицата, които подадат информация, съдържаща конкретни факти и обстоятелства, които не са били известни на органите по приходите и които водят до установяване и събиране на допълнителни задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и лихвите върху тях, смятаме, че подобна мярка е трудно приложима в български условия и имайки предвид ниския размер на санкцията (глоба в размер от 500 до 1000 лв.), която ще се налага при трикратно подаване на невярна информация за едно лице, по-скоро би довела до използването и като инструмент за нелоялна конкуренция и реваншизъм.

Ежегодно в НАП постъпват над 5000 сигнала за укрити доходи, от които се назначават около 100-120 ревизии и проверки. От тях се постига допълнителна събираемост на данъчно-осигурителни плащания от около 700 хил. лв. или средно около 6 000 лв. на ревизия/проверка. Под въпрос остава административният капацитет на НАП за обработка и проверка на всички сигнали, както и ефективността от мярката по отношение на разходите и ползите от нея.

Предложение: Предлагаме намаляване на размера на законната лихва на ниво ОЛП+ 5%.

Размерът на законната лихва се определя на база на Постановление на МС № 426 от 18.12.2014 г. и респективно е определен на основния лихвен процент плюс надбавка от 10%. Със законна лихва се олихвяват държавни вземания (чл. 1 от ЗЛВДТДПДВ) като данъци, такси, вноски към бюджета, вноски към задължително застраховани имущества и други. За последната година БНБ повиши ОЛП от 0.00% до 3.64%, което прави законната лихва от 13.64%, съизмерима с лихвения процент на някои фирми за бързи кредити. Към настоящия момент законната лихва е над 5 пъти по-висока от пазарната лихва. Банките кредитират при 2.5-3 %. Непосилният размер на законната лихва е прекомерно наказание на ДЗЛ, изпаднали в затруднение, още повече, че те, имайки публични задължения, не могат да получат банково финансиране, за да платят тези дългове.

6. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси

- Предвид ускорената промяна на стандартите за енергийна ефективност на сградите, АИКБ подкрепя предложението за промяна в разпоредби относно освобождаване от данък върху недвижимите имоти на сгради, получили сертификат с определен клас на енергопотребление във връзка с прилагане на разпоредби в Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ) и приети подзаконовни нормативни актове (наредби) по неговото прилагане;

- АИКБ подкрепя предложението за въвеждане на патентен данък за лица, които събират диворастящи семена, гъби (включително трюфели), плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях, както и промяната в Закона за корпоративното подоходно облагане, с която се цели да се предотвратят случаите на избягване на данъчно облагане. В България производството и търговията с диворастящи семена, гъби (включително трюфели), плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях се разви значително и дава възможности за получаване на високи доходи от лицата, които упражняват тази дейност (спр. събиране на трюфели). В същото време изключването на тези доходи от обхвата на данъчното облагане създава редица възможности за финансови измами и пране на пари.

7. Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за акцизите и данъчните складове

- С предложеният проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за акцизите и данъчните складове (ЗИД ЗАДС) се отстраняват констатирани несъответствия с правото на Европейския съюз и се привежда на акцизното законодателството в съответствие с него, които АИКБ подкрепя.

С УВАЖЕНИЕ,

**ВАСИЛ ВЕЛЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА АСОЦИАЦИЯ НА
ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**